

УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ
ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ

ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ
Универзитета у Бањој Луци

ПРИМЉЕНО: 1.10.2013.			
ОРГ. ЈЕД.	БРОЈ	ПРИЛОГ	ВРИЈЕДНОСТ
13/1	2097	13	

ИЗВЈЕШТАЈ

о оцјени подобности теме и кандидата за израду докторске тезе

ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

Одлуком Научно – наставног вијећа Економског факултета Универзитета у Бањој Луци број: 13/3.1591-VIII-2.4/13, а на основу члана 31. Правилника о Научно – наставном раду за стицање звања специјалисте, магистра наука и доктора наука, те приједлога Комисије за постдипломски студиј и докторате, Вијеће Факултета на сједници одржаној 11.07.2013. године донијело је Одлуку да се прихвата тема докторске дисертације кандидата мр Драгана Миловановића под насловом: **"Пословна предвиђања у функцији пословног реструктурирања предузећа"**. Истом одлуком именована је и **Комисија за оцјену подобности кандидата и теме докторске дисертације** у саставу:

1. Др Никола Вукмировић, редовни професор, ужа научна област: *Предузетничка економија, Рачуноводство и ревизија*, Универзитет у Бањој Луци, Економски факултет Бања Лука, председник;
2. Др Горан Радивојац, доцент, ужа научна област: *Пословне финансије, Рачуноводство и ревизија*, Универзитет у Бањој Луци, Економски факултет Бања Лука, члан;
3. Др Азиз Шуње, редовни професор, ужа научна област: *Менаџмент и организација*, Универзитет у Сарајеву, Економски факултет Сарајево, члан;

Комисија је детаљно размотрила биографске податке о кандидату, његове стручне квалификације, досадашњи научно-истраживачки рад, објављене научне и стручне радове, оцијенила је оригиналност, значај и научни допринос истраживања које кандидат намјерава провести. Након разматрања подобности кандидата мр Драгана Миловановића и теме са насловом **"Пословна предвиђања у функцији пословног реструктурирања предузећа"**, комисија у пуној међусобној сагласности подноси Вијећу овај Извјештај.

Састав Комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звање, назив уже научне области за

коју је изабран у звање, назив универзитета и факултета у којем је члан комисије стално запослен.

1. БИОГРАФСКИ ПОДАЦИ, НАУЧНА И СТРУЧНА ДЈЕЛАТНОСТ КАНДИДАТА

Основни биографски подаци о кандидату

Мр Драган Миловановић рођен је 26.12.1982. године у Градишци, РС/БиХ. Основну школу и гимназију завршио је одличним успјехом. Додипломске студије из области финансија, банкарства и осигурања завршио је на Економском факултету у Бањој Луци 2007. године, са високом просјечном оцјеном као редован студент и није имао обнова. Магистарске студије, завршио је 10.02.2011. на Економском факултету у Бањој Луци са магистарском тезом из области иницијалне јавне понуде акција, под називом, Улога акцијског капитала у развоју МСП-а. Од 2007. године ради на Економском факултету у Бањој Луци као асистент на катедри за рачуноводство и пословне финансије. У настави на четворогодишњим студијама као виши асистент изводи вјежбе из предмета Финансијска тржишта и Предузетничка економија. Спољни је сарадник и консултант у Републичкој агенцији за мсп. Тренутно обавља функцију секретара катедре за рачуноводство и пословне финансије. Био је члан организационог одбора међународне научне конференције РЕДЕТЕ 2012, Економског факултета у Бањалуци. Члан је Савеза рачуновођа и ревизора РС.

Научно – истраживачки и стручни рад

Кандидат мр Драган Миловановић до сада је објавио 13 научних радова и 3 стручна рада. У наставку дајемо кратак приказ најзначајнијих научних радова кандидата.

Радови објављени након стицања звања магистра економских наука

Научни радови

- Миловановић Д., *Вредновање откупа акција као облика финансијског реструктурирања предузећа*, Економски факултет Суботица, научна конференција: Стратегијски менаџмент и превазилажење економско-финансијске кризе, ISBN 978-86-7233304-6, 2012.

Платформа рада односи се на критичку анализу и значај финансијског реструктурирања предузећа кроз модел откупа акција. Кандидат је у раду научно истраживање усмјерио у циљу побољшања ефеката реструктурирања домаћих предузећа, вреднованих кроз раст предузећа. Кандидат емпиријску анализу заснива на свјетским искуствима компанија, Exxon Mobil, Microsoft, Vodafon Group PLC, Volkswagen и др, чија искуства критички анализира у сврху побољшања домаће праксе. Кандидат је у раду математички индуковао теоријски модел, чији крајњи

параметри представљају варијабле методолошког истраживања.

- Вукмировић, Н., Миловановић Д., *BUSINESS FORECASTING IN THE FUNCTION OF GROWTH AND DEVELOPMENT OF ENTERPRISES BASED ON NEW TECHNOLOGIES AND INNOVATIONS*, Економски факултет Бања Лука, Зборник радова, међународна научна конференција, *Redete*, ISBN 978-99938-46-54-3, 2012. стр. 139-150.

Тежишни дио рада односи се на анализу улоге пословних предвиђања у функцији раста и развоја предузетнички оријентисаних предузећа. Аутори раду научно анализирају основне проблеме и недостатке иновативности предузећа у Босни и Херцеговини и компаративном анализом са параметрима развијених земаља закључују да Босну и Херцеговину карактерише низак степен иновативности. У раду аутори као истраживачке варијабле користе саставне параметре и варијабле глобалног индекса иновативности, на бази којег се врши рангирање великог броја земаља свијета па и Босне и Херцеговине.

- Миловановић Д., *BUSINESS FORECASTING AS A FUNCTION OF RESTRUCTURING COMPANIES IN CRISIS WITH SPECIAL EMPHASIS ON COMPANIES IN BOSNIA AND HERZEGOVINA*, Економски факултет Бања Лука, Зборник радова, међународна научна конференција, *Redete*, ISBN 978-99938-46-54-3, 2012. стр. 513-524.

У овом раду кандидат истражује улогу пословних предвиђања у реструктурирању предузећа у кризи у Босни и Херцеговини на бази рачунарске анализе према *Алтмановом моделу*. У раду као научни допринос кандидат даје научну анализу и модификацију методологије пословних предвиђања у функцији резултата реструктурирања предузећа. Дата методологија заснива се на анализи Алтмановог модела пословног предвиђања који је прилагођен за предузећа у Босни и Херцеговини. Кандидат је дошао до закључака да предузећа у Босни и Херцеговини, да би остварила раст и развој морају већи значај дати ефектима пословних предвиђања приликом креирања развојне политике предузећа.

- Миловановић Д., *Управљање ризицима при реструктурирању предузећа*, Економски факултет Зеница, часопис: БХ економски форум, ISSN1986-681X, 2011, бр.2. стр. 221-236.

Као платформу рада кандидат обрађује основне и изведене ризике приликом реструктурирања предузећа. Кандидат научно-методолошким анализом долази до

основних проблема и параметара мјерења ризика приликом реструктурирања предузећа. Кандидат у раду критички анализира модел мјерења ризика при пословном реструктурирању предузећа и даје смјернице за управљање ризицима при реструктурирању предузећа у Босни и Херцеговини.

- Миловановић Д., *Evaluating mergers and acquisitions (M&A) as a form of company restructuring*, Економски факултет Бања Лука, Зборник радова, међународна научна конференција, Redete , ISSN 2233-1034, 2011. стр. 384-395.

У овом раду кандидат научно анализира основне принципе мерцера и аквизиција као облике пословног реструктурирања предузећа. Кандидат врло систематично анализира добре праксе пословног реструктурирања предузећа кроз мерцере и аквизиције компанија Exxon Mobil, Microsoft, Vodafone Group PLC и др. Кандидат у раду истражује и критички анализира основне законитости и принципе пословног реструктурирања, заснованог на наведеним методама.

- Миловановић Д., *Рачуноводствено вредновање иницијалне јавне понуде акција ИПО(Initial Public Offering)*, Универзитет у Новом Саду, Економски факултет Суботица, Анали економског факултета у Суботици, ISSN 0350-2120, 2011., бр.2, стр. 11-21.

Тежишни дио рада кандидата обухвата научну анализу иницијалне јавне понуде акција као облика финансирања раста предузећа, што је и циљ пословног реструктурирања предузећа. Кандидат критички анализира предности и недостатке оваквог начина финансирања предузећа. Затим на бази научне методе компаративне анализе са другим изворима финансирања, долази до научних резултата истраживања, који показују предности и недостатке финансирања предузећа у Републици Српској на овај начин.

- Вукмировић, Н., Владушић, Љ., Миловановић Д., Лалић, С., *Улога банкарског сектора у развоју финансијског система Републике Српске*, Економски факултет у Суботици, међународна научна конференција: Стратегијски менаџмент и превазилажење економско-финансијске кризе, ISBN 978-86-7233-326-2, 2013.
- Миловановић Д., *Financial risk management investment in company*, Економски факултет у Нишу, Зборник радова, међународна научна конференција: Problems competitiveness of contemporary economies, ISBN 978-86-6139-040-1, 2011., стр. 367-378.
- Миловановић Д., *Улога инвестиционих фондова у развоју тржишта капитала*, Економски факултет у Нишу, Економске теме, YU ISSN 0353-8648, 2011., стр. 727-740.

- Миловановић Д., *Финансирање инвестиционих пројеката емисијом обвезница*, Факултет пословне економије Бијељина, Нови економист, SNN 1840-2313, 2011., бр.9., стр. 8-14.
- Миловановић Д., *Инвестиционо одлучивање на бази фундаменталне анализе цијена акција Електрокрајина а.д. Бања Лука*, Зборник радова, Економски факултет у Источном Сарајеву, ISSN 1840-3557, 2012., бр.6., стр. 189-202.
- Миловановић Д., *Иновативност као фактор развоја малих и средњих предузећа у БиХ*, Економски факултет Зеница, часопис: БХ економски форум, ISSN 1986-681X, 2012, бр.4. стр. 197-210.

Стручни радови:

- Миловановић Д., *Креирање оптималног портфолиа хартија од вриједности на савременим финансијским тржиштима*, Економски факултет у Источном Сарајеву, Зборник радова, ISSN 1840-3557, 2011., бр.5., стр. 343-357.
- Миловановић Д., Ћудић, Б., *Улога предузетничке инфраструктуре у развоју предузећа*, Научно друштво економиста, Ниш, Економика, YU ISSN 0350-137X, 2011., бр. 3., стр. 192-201.
- Миловановић Д., *Инвестициони фондови за улагање у некретнине РЕИТс (Real Estate Investment Trusts) и њихова улога на тржишту капитала*, Пословна политика а.д., Пословна политика Београд, ISSN 0350-2236, 2011., бр. 3. стр. 31-35.

Радови објављени прије стицања звања магистра економских наука

Научни радови

- Миловановић Д., Ћудић, Б., *Анализа приноса инвеститора у обвезнице на тржишту капитала Републике Српске*, Економски факултет Бања Лука, Acta Economica, ISSN 1512-858X, 2010., бр. 13., стр. 173-195.

Кандидат је учествовао у припреми и изради више научних пројеката од којих издвајамо:

-(2012.), Пројекат Министарства науке и технологије и Економског факултета, под називом, "Пословна предвиђања у функцији ефикаснијег коришћења ресурса БиХ".

-(2011.), Међународни пројекат Економског факултета Универзитета у Бањој Луци и Велеучилишта Марко Марулић из Хрватске под називом, "Унапређење

менаџмента предузећа у јавном сектору".

- (2009-2012) Међународни пројекат Adriatic Danubian Clustering – ADC, Републичка агенција за МСП и група научних и стручних институција из више земаља (Италија, Србија, Хрватска, Словенија, Мађарска, Бугарска, Црна Гора и Румунија).

Како се може закључити, највећи број радова кандидата, директно или индиректно су повезани са проблематиком пословних предвиђања и њиховим значај на ефекте пословног реструктурирања предузећа, што представља проблематику која ће се истраживати у докторској дисертацији. Такође, кандидат проблематику дисертације проучава, истражује и обрађује у оквиру изборне научне области, радећи као виши асистент на Економском факултету Универзитета у Бањој Луци. Кандидат је био активан учесник већег броја међународних научних конференција и семинара на којима је разматрана дата проблематика која ће се обрађивати у докторској дисертацији. На бази наведеног може се дати позитивна оцјена стручног и научног рада кандидата за израду докторске дисертације.

- а) Навести неопходне биографске податке: школовање, успјех у току школовања, кретање у служби, резултати научно-истраживачког или стручног рада, јавна признања, друштвене активности и познавање страних језика;
- б) У прилогу биографије доставити списак објављених научних радова.

2. ЗНАЧАЈ И НАУЧНИ ДОПРИНОС ИСТРАЖИВАЊА

Значај истраживања

У савременим условима глобалне конкуренције, неизвјесности и ризика у покретању предузетничких подухвата, као услов опстанка и развоја предузећа намеће се потреба пословних предвиђања у функцији ефикаснијег пословног реструктурирања предузећа. Сматра се да у условима промјена које се дешавају скоро свакодневно организације морају бити флексибилне и способне да уче како би се повећала њихова спремност да се прилагођавају кроз пословно реструктурирање. Висок степен промјена у окружењу ствара нове услове и отвара нове начине за остваривање развојних циљева и задатака предузећа. Кључни задатак предузетничког менаџмента постаје активно реаговање на индикаторе промјена, те налажење и брзо коришћење нових пословних могућности и прилика које се пружају. Кандидат адекватан значај даје истраживању компаније “*Dunn & Bradstreet*“ садржаном у годишњем извјештају за 2011. годину, чији подаци показују да чак 96% бизниса у САД-у временом пропадне због лошег менаџмента приликом уласка предузећа у пословне потешкоће. Као најважнији разлог пропадања предузећа у САД-у, према овом истраживању идентификовано је непостојање бизнис плана темељеног на студиозним пословним предвиђањима која омогућавају

да се ризик остварења зацртаних циљева у будућности сведе на најмању мјеру.

Кандидат указује да у многим предузећима у САД-у и развијеним земљама Европе, постоји систем раног упозорења на могуће пословне потешкоће. Пословна предвиђања у развијеним земљама представљају значајан механизам за рано откривање и дијагнозу могућих пословних потешкоћа у предузећима у Републици Српској, као и механизам предвиђања начина побољшања ефеката пословног реструктурирања предузећа. У условима турбулентних промјена предузећа могу бити успјешна само уколико своју активност фокусирају на оне сегменте и дјелатности које могу и у перспективи најбоље обављати у смислу остваривања највеће ефикасности и ефективности пословања.

Према анализи коју је вршио кандидат највећи дио емпиријских истраживања о пословним предвиђањима у функцији пословног реструктурирања предузећа спроведен је у САД-у и развијеним земљама Европске уније. У земљама у транзицији, каква је и Босна и Херцеговина, постоје врло скромна истраживања о дугорочним ефектима моделирања и примјене пословног предвиђања у функцији пословног реструктурирања предузећа, посебно у условима глобалне економско-финансијске кризе. Досадашња истраживања из области пословних предвиђања у циљу пословног реструктурирања предузећа углавном су парцијалног карактера. С тога ће кандидат у докторском раду дати интегрални приступ анализи и истраживању актуелне и недовољно истражене проблематике.

На бази претходних разматрања кандидат поставља сљедећа истраживачка питања:

- Да ли предузећа у Републици Српској имају систем раног упозорења?
- Како моделирати систем раног упозорења и каква је улога пословних предвиђања у раном откривању пословних потешкоћа?
- На бази којих стратегија пословног реструктурирања је могуће остварити раст предузећа?
- Какве су могућности креирања додатне вриједности на бази пословних предвиђања?
- Које стратегије пословног реструктурирања треба примјенити након предвиђених пословних потешкоћа?

На бази претходно анализираниог кандидат наводи главни научно-истраживачки проблем: „Да ли и на који начин пословна предвиђања кроз пословно реструктурирање утичу на раст предузећа?

Предмет истраживања усмјерен је на могућност примјене пословних предвиђања у функцији пословног реструктурирања предузећа у циљу раста предузећа. Предмет докторског истраживања припада области пословних предвиђања и пословног реструктурирања предузећа. На бази претходног кандидат је дефинисао предмет истраживања: „Пословна предвиђања у функцији пословног реструктурирања

предузећа".

Кандидат наводи да ће се интерпретацијом резултата квантитативних истраживања идентификовати главни фактори који утичу на раст предузећа, оличених у призми пословних предвиђања и пословног реструктурирања предузећа. Из научног сазнања о предмету проучавања произилази и друштвени значај истраживања као и практична примјена добијених резултата. Друштвена/практична оправданост овог истраживања огледа се у обезбијеђивању резултата на основу којих би се могле предузети конкретне акције на побољшавању и рјешавању проблема:

- Раста и побољшања успјешности пословања предузећа у Републици Српској кроз примјену пословних предвиђања у пословном реструктурирању предузећа.
- Раста и побољшања успјешности пословања предузећа у Републици Српској кроз могућност остваривања синергетског ефекта.
- Незапослености кроз запошљавање одређеног броја стручних кадрова.
- Ефикасности пословања кроз пословно реструктурирање предузећа од стране предузетних менаџера.

Преглед истраживања

Кандидат ће у истраживању поћи од тога да је значајан допринос популаризацији и актуелности проблематике пословних предвиђања и пословном реструктурирању, дала и Европска комисија у виду пројеката „Стигма неуспјеха и алати раног упозорења“, и „Реструктурирање, стечај, и нови почетак“, затим Министарство науке и технологије Републике Српске, у оквиру научно-истраживачког пројекта „Пословна предвиђања у функцији ефикаснијег коришћења ресурса БиХ“. Резултат детаљног истраживања пословања великог броја компанија на тему пословних предвиђања спровела је „U.S. Bank“. Истраживање је показало да је недостатак пословног предвиђања трећи најважнији разлог и круцијалан параметар за рано откривање пословних потешкоћа као и за раст и развој предузећа.

Значајан допринос развоју теорије пословних предвиђања дао је и Оскар Моргенстерн, амерички економиста један од првих научника који се занимао за економску прогностику и пословна предвиђања ("Теорија игара и економско понашање"). Значајна истраживања у САД-у, Европи и земљама окружења у области пословног реструктурирања предузећа и пословних предвиђања спроводи и консултантска кућа *Roland Berger Strategy Consultants*. Годишњи извјештаји о реструктурирању предузећа за поједине државе консултантске куће *Roland Berger Strategy Consultants*, настали на бази спроведених истраживања, представљају значајан допринос и искуство за домаћу праксу. Анализирање облика и техника реструктурирања, а нарочито њихових ефеката, неопходно је да би се утврдила оправданост њиховог спровођења, као и могућности остваривања раста, развоја и креирања додатне вриједности. Основни циљ успјешне примјене и спровођења

пословног реструктурирања предузећа у условима глобалне економске кризе, јесте поновно постављање предузећа на здраве финансијске темеље. Главни циљ пословних предвиђања је побољшање ефеката пословног реструктурирања предузећа кроз раст предузећа. Раст предузећа представља континуирани процес позитивних промјена, насталих као посљедица контролираних пословних активности предузећа у оквиру једног пословног раздобља. Према *Боулдингу (1964)* могу се утврдити животни циклуси за сва предузећа који се састоје из неминовних фаза настајања, раста, стагнације и пропадања-органска теорија раста предузећа. Према Адижес, И.,(1994.) теорија животног циклуса каже да се проблеми јављају у предвидивим обрасцима и да имају заједничке узроке.

Актуелности предмета истраживања доприносе научно-истраживачки радови објављени у научно-истраживачкој бази *EBSCO*, као што су: Moers, L., *Determinants of Enterprise Restructuring in Transition: Description of a Survey in Russian Industry, Post-Communist Economies*, Issue 3, 2000., Saundry, R., Stuart, M., Antcliff, V., *Social Capital and Union Revitalization: A Study of Worker Networks in the UK Audio-Visual Industries*, British Journal of Industrial Relations, Issue 2, 2012., Terziovski, M., *Innovation practice and its performance implications in small and medium enterprises (SMEs) in the manufacturing sector: a resource-based view*. Issue 8, Strategic Management Journal, 2010., Rese, A., Baier, D., *Success factors for innovation management in networks of small and medium enterprises*, R&D Management, Issue 2, 2011. Такође у оквиру књига, Sathe, V., *Corporate Entrepreneurship*, Cambridge University, Cambridge, 2003., Anari, A., Kolari, J., W., *Excel-based business analysis: forecasting key business trends*, Springer, New York, 2012.

Кандидат ће критички анализирати примјере пословних предвиђања и доброг пословног реструктурирања, садржане у књигама као што су:

- Gilliland, M., *The Business forecasting deal*, John Wiley & Sons Inc., New Jersey, 2010.

У књизи се истражује и анализира значај и модели пословних предвиђања кроз практичне примјере. Анализирају се кораци процеса пословног предвиђања као и управљање самим процесом пословних предвиђања за потребе реструктурирања.

- Адижес, И., *Управљање животним циклусом предузећа*, Прометеј, Нови Сад, 2002.

У књизи се истражују законитости раста и развоја предузећа кроз животни циклус предузећа. Такође, анализирају се специфичности сваке од фаза животног циклуса предузећа и могућности побољшања пословања предузећа.

- Knight, F., H., *Risk, Uncertainty and Profit*, Houghton Mifflin Co., Boston, 1921.

У књизи се истражује и анализирају основни принципи управљања ризицима у функцији повећања профитабилности пословања предузећа. Анализира се процес

управљања ризицима, као и добре праксе у успјешним предузећима.

- Kelly K., *New Rules for the New Economy-10 Radical Strategies for a Connected World* Penguin Book, 1999.

У књизи су дате смјернице за пословање предузећа у савременим условима глобализације и повећане конкуренције. Такође, дата су предвиђања за пословање предузећа под називом нова економија.

- Антончич, Б., *Примјери из подјетништва, раст ин развој подјетја*, Друштво за академске и апликативне разискове, Копер, 2002.

У књизи се посебно анализирају примјери ефикасног пословног реструктурирања предузећа, Раденска д.д и др. Такође, прије самог процеса пословног реструктурирања предузећа, у анализу су укључени и ефекти пословних предвиђања.

- Gilder, G., *The Spirit of Enterprise*, Penguin Books, New York, 1986.

У књизи се посебно анализирају законитости и принципи предузетничке економије и њихова примјењивост у пракси. Такође, у књизи се анализирају кључни ефекти предвиђања будућих кретања у глобалној економији.

На основу оквирног садржаја докторске дисертације и коришћења стране и домаће литературе о пословним предвиђањима и њиховом управљању у функцији пословног реструктурирања предузећа, прегледа научних и стручних истраживања, тематских чланака и пословних публикација из ове области кандидат даје образложење оквирног садржаја. У уводном дијелу, кандидат веома јасно дефинише проблем и предмет истраживања, истраживачке хипотезе, сврху и циљеве истраживања, коришћене научне методе и очекиване резултате истраживања. У *првом* поглављу рада, "ПОСЛОВНА ПРЕДВИЂАЊА У ФУНКЦИЈИ РАНОГ ОТКРИВАЊА ПОСЛОВНИХ ПОТЕШКОЋА У ПОСЛОВАЊУ ПРЕДУЗЕЋА", кандидат обрађује генезу науке о пословним предвиђањима као и процес пословног предвиђања. У *првом* поглављу рада кандидат такође, даје приказ основних тенденција и параметара неопходних за успјешну реализацију процеса пословног предвиђања. *Друго* поглавље рада носи назив "АНАЛИЗА И УПРАВЉАЊЕ РИЗИЦИМА ПОСЛОВНОГ ПРЕДВИЂАЊА", гдје кандидат акценат ставља на основне ризике пословних предвиђања, затим суштину управљања ризицима, као и методе и технике мјерења ризика пословних предвиђања. *Трећа* тематска цјелина носи назив "ИЗБОР СТРАТЕГИЈЕ ПОСЛОВНОГ РЕСТРУКТУРИРАЊЕ ПРЕДУЗЕЋА У ФУНКЦИЈИ РАСТА ПРЕДУЗЕЋА", гдје кандидат разрађује проблематику везану за пословно реструктурирање предузећа, иницирање, мотиве и технике реструктурирања у функцији отклањања пословних потешкоћа. *Четврто* поглавље рада носи назив "КОРПОРАТИВНО (ИНТЕРНО) ПРЕДУЗЕТНИШТВО И ИНОВАТИВНОСТ У ФУНКЦИЈИ ПОСЛОВНОГ РЕСТРУКТУРИРАЊА ПРЕДУЗЕЋА", гдје кандидат даје осврт на анализу кључних извора иновација, као и менаџмент иновација у функцији пословних предвиђања за пословно реструктурирање предузећа. У овом поглављу кандидат објашњава

суштину и значај корпоративног предузетништва и иновативности за раст предузећа. У *петом*, поглављу рада под називом " ЕМПИРИЈСКО ИСТРАЖИВАЊЕ „ПОСЛОВНИХ ПРЕДВИЂАЊА У ФУНКЦИЈИ ПОСЛОВНОГ РЕСТРУКТУРИРАЊА ПРЕДУЗЕЋА", кандидат акценат ставља на методологију истраживања и основне законитости спровођења процеса истраживања. Кандидат презентује све битне елементе научног истраживања које намјерава провести. Кандидат у овом поглављу приказује организацију, ток и узорак истраживања, затим презентује резултатеведеног истраживања и врши тестирање постављених хипотеза на основу добијених резултата истраживања. Након тестирања истраживачких хипотеза у *шестом* поглављу рада под називом "АНАЛИЗА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА", кандидат научно анализира добијене резултате истраживања и разматра могућност формирања модела пословног предвиђања у функцији пословног реструктурирања предузећа. У шестом поглављу кандидат ће провести научну дискусију резултата истраживања на начин што ће добијене резултате истраживања компарира са значајним истраживањима у свијету и даће препоруке за пословно реструктурирање предузећа у Републици Српској. Такође, кандидат ће добијене резултате поредити са резултатима сличних истраживања других аутора са циљем да се утврди оригиналност научног истраживања и укаже на научне и прагматичне доприносе дисертације, те укаже на правце даљних истраживања. Добијени резултати ће се графички приказати, критички анализирати кроз давање смјерница, приједлога и мјера за побољшање ефеката пословног реструктурирања предузећа.

Радна хипотеза са циљем истраживања

Након прецизно дефинисаног проблема и предмета истраживања, кандидат је правилно поставио научне и прагматичне циљеве истраживања.

Научни циљеви истраживања су:

1. Научни опис. Кандидат ће описати развој и значај процеса пословних предвиђања те основне стратегије пословног реструктурирања предузећа. Кандидат ће указати на могућност примјене адекватне стратегије пословног реструктурирања предузећа у зависности од степена развијености предузећа.

2. Класификација. Током истраживања кандидат ће настојати класификовати и интегрисати парцијалне елементе пословних предвиђања за пословно реструктурирање предузећа и њихов утицај на раст предузећа изражен кроз мјерљиве варијабле. Кандидат ће извршити класификацију ефеката пословних предвиђања и иновација у функцији доношења одлука о избору стратегије пословног реструктурирања у циљу остваривања раста предузећа.

3. Објашњење. Кандидат ће објаснити утицај појединачних елемената пословних предвиђања на доношење одлука о пословном реструктурирању за раст предузећа. Кандидат ће утврдити узрочно-последичну везу и интензитет везе између кључних елемената пословних предвиђања кроз пословно реструктурирање до раста предузећа.

4. Предвиђање. На основу претходних научних истраживања о пословном реструктурирању предузећа и досадашњих парцијалних истраживања појединих елемената пословних предвиђања те анализе тренутне ситуације у предузећу, кандидат ће понудити модел пословног предвиђања у функцији пословног реструктурирања предузећа. Такође, кандидат ће дати конкретне препоруке и смјернице како би се наша предузећа успјешно реструктурирала у циљу превазилажења пословних потешкоћа и остваривања раста.

Према кандидату конкретни циљ докторске дисертације је да научно идентификује и вриједносно квантификује ефекте пословних предвиђања кроз пословно реструктурирање предузећа на раст предузећа (профитабилно пословање). То јесте према кандидату, циљ рада је да се вреднује и научно објасни утицај пословних предвиђања кроз процес пословног реструктурирања на могућност изласка предузећа из фазе пословних потешкоћа у фазу профитабилног пословања, односно раста предузећа. Поред наведеног рад има за циљ да научно идентификује могућности за остваривање раста предузећа кроз мјерљиве параметре на бази искустава практичне интерпретације пословног реструктурирања предузећа и анализе добре иностране праксе.

Друштвени циљеви истраживања

На основу следећих друштвених циљева кандидат ће указати на потенцијалне директне или индиректне користи од овог истраживања за предузетне менаџере и запослене предузећа, као и академску заједницу. Рано откривање пословних потешкоћа даје могућност предузетним менаџерима за правовремену примјену стратегије пословног реструктурирања у циљу превазилажења пословних потешкоћа. Предузетни менаџери ће имати бољу основу (*feedback*) да дефинишу своје пословање, циљеве, мисију, визију и стратегију за наредни период. Према кандидату предузеће ће остварити позитивне ефекте кроз раст предузећа, генерисане кроз *cash flow* који присваја власник предузећа. Докторска дисертација према кандидату има за циљ упознавање власника предузећа са савременим принципима пословног реструктурирања предузећа и изворима иновација, као основи, конкурентности предузећа развијених земаља Европске уније и САД-а. Допринос академској заједници огледа се кроз објашњења концепта пословних предвиђања предузећа са економског аспекта – мјерљиво превазилажењем пословних потешкоћа, пословним реструктурирањем, увођењем иновација и интерног предузетништва у циљу раста и побољшањем успјешности пословања предузећа. Резултати истраживања ће послужити као полазна основа за даљња истраживања у областима пословних предвиђања и пословног реструктурирања у нашим условима.

С обзиром да је у сваком истраживању за његов успјех веома важно исправно постављање хипотеза, кандидат је на основу дефинисаног проблема и предмета истраживања дисертације конципирао основну и помоћне истраживачке хипотезе

докторског рада.

Основна истраживачка хипотеза Но гласи:

Хипотеза Но: Пословна предвиђања кроз успјешно пословно реструктурирање предузећа са пословним потешкоћама позитивно утичу на раст предузећа.

Поред основне хипотезе кандидат је дефинисао и **помоћне хипотезе:**

Хипотеза Н1: Пословна предвиђања доприносе раном откривању пословних потешкоћа у пословању предузећа.

Хипотеза Н2: Систем ране контроле спречава улазак предузећа у пословне потешкоће.

Хипотеза Н3: Пословна предвиђања и увођење иновација утичу на избор стратегије пословног реструктурирања предузећа.

Хипотеза Н4: Примјеном стратегија пословног реструктурирања предузећа превазилазе се пословне потешкоће.

Материјал и метод рада

Кандидат ће истраживање заснивати на теоријско-емпиријском приступу. Теоријско истраживање ће обухватати научну анализу и провјеру валидности теоријских ставова у сврху потврде главне и помоћних истраживачких хипотеза. Емпиријско истраживање ће бити проведено у сврху тестирања постављених хипотеза и имаће за циљ да се научно објасни значај и утицај пословних предвиђања на ефекте пословног реструктурирања предузећа. Кандидат ће емпиријско истраживање креирати кроз два дијела, прво на бази података о показатељима пословања предузећа доступних у базама података (јавно доступним/претплаћеним) и друго на бази истраживачких упитника. Емпиријско истраживање извршиће се на појединачним предузећима из праксе на репрезентативном узорку предузећа у Републици Српској, као и на бази анкетних упитника. У поступку истраживања, примјениће се адекватна стратегија узорковања, односно метода избора узорка, те метода процјењивања параметара. Такође приликом спровођења докторског истраживања и избора величине узорка, кандидат ће респектовати факторе који одређују методологију узорковања, а то су:

- Величина популације од које треба прикупити податке.
- Значај података за остварење циља докторског истраживања.
- Трошкови прикупљања података по јединици истраживања.
- Потребни степен поузданости података који су нам доступни/који ће се прикупљати.
- Распожива средства и вријеме за истраживање.
- Распоживи кадровски ресурси.

За потребу одговора на питања која ће се отворити током докторског истраживања, у току другог дијела истраживања, кандидат ће спровести експериментално квантитативно истраживање кроз анкетни упитник с циљем добијања одговора на исте. За обраду прикупљених података, у сврху емпиријског истраживања, кандидат ће користити статистичке софтвере.

Истраживање у раду ће бити конципирано кроз сљедеће фазе:

1. Дефинисање проблема, одређивање циљева и предмета истраживања.
2. Избор метода за рјешење проблема и сакупљање података.
3. Утврђивање популације или узорка популације на којем је обављено истраживање.
4. Прикупљање података.
5. Анализа и обрада података.
6. Закључивање.

Истраживање наведеног предмета овог рада биће обављено употребом научне методологије, у оквиру које ће се користити аналитичко-синтетичке и апстрактно-конкретизацијски поступци, те поступци аналогije и компарације научних чињеница и доказа. У економској теорији и пракси познати су бројни модели за предвиђање пословних потешкоћа, као што су: *Beaver модел*, *Altman-ов Z-score модел*, *Zeta модел*, *Kralicek-ов Quicktest*, *Ohlson-ов Logit модел*. У докторском истраживању, кандидат ће користити сљедеће методе и технике истраживања. Као почетни и завршни метод у истраживању користиће се метода индукције и дедукције. Дедуктивну методу кандидат ће користити код рашчлањивања елемената пословних предвиђања и њихов утицај на пословно реструктурирање предузећа, на бази теорије преко проблема, предмета, циљева, хипотеза до података. Такође, дедуктивни приступ засниват ће се на анализи садашњег стања у области пословних предвиђања и унапређењу ефеката пословног реструктурирања предузећа у Републици Српској. Индуктивну методу кандидат ће користити у прикупљању података преко њиховог сређивања и обраде до хипотеза, предмета и теорије, тј. откривања нове научне истине. Такође, индуктивни приступ ће се примјењивати на проматрањима теорије предмета истраживања. Кандидат ће методе анализе и синтезе најрелевантнијих домаћих и страних текстова из области пословних предвиђања у функцији пословног реструктурирања предузећа. Кандидат ће методу моделирања користити у сврху израде и моделирања елемената система ране контроле, пословних потешкоћа и др. Каузалну методу кандидат ће користити код утврђивања узрочно-последичних веза између степена раста предузећа прије и након пословног реструктурирања предузећа, израженог кроз раст предузећа. Системска метода ће бити присутна у цјелокупном истраживању изабране проблематике. Системском анализом ће се вршити анализа стања и могућност примјене пословних предвиђања у сврху побољшања ефеката почев од пословног реструктурирања па све до анализе

добијених резултата рачунарским софтверима. Анализа ће обухватати прикупљање података о постојећем стању, идентификовање релевантних фактора, дефинисање проблема и узрока, генерисање алтернативних рјешења, одлуку и предузимање акција. За емпиријски дио истраживања кандидат ће у зависности од потребе одређених дијелова истраживања користити статистичке методе и модели и то, дискриминациону анализу, нелинеарни регресиони модел (логит модел), затим методу вишедимензионалних скала и методу неуронских мрежа, затим регресиону анализу (за утврђивање везе) и корелациону анализу (за утврђивање смјера повезаности), између зависних и независних варијабли истраживања. Посебним научним методама - класификовањем података добијених анализом изабраних феномена који се истражују и њиховим синтетизовањем, кандидат ће доћи до валидних научних сазнања о предмету истраживања. Код прикупљања података о предузећима Републике Српске кандидат ће примјенити сљедеће технике, односно поступке истраживања као што су, научна опсервација, анализа садржаја и студије случаја. Подаци ће бити обрађени математички и статистички и презентовани путем слика, табела, графикона и дијаграма. Кандидат ће оригиналном анализом извршити провјеру и тестирање постављених хипотеза а индукцијом и дедукцијом извести закључке.

Научни допринос истраживања

У докторској дисертацији кандидат ће научно истражити иновативни концепта пословних предвиђања у функцији пословног реструктурирања предузећа. Научно ће описати најважније факторе од којих зависи примјена концепта пословних предвиђања у функцији пословног реструктурирања предузећа. Такође, кандидат ће систематизовати све најважније, научно доказане и емпиријски потврђене користи од увођења концепта побољшања ефеката пословног реструктурирања предузећа на бази пословних предвиђања. У докторској дисертацији кандидат ће научно објаснити узрочно-последичну зависност између пословних предвиђања и ефеката пословног реструктурирања предузећа, апострофираног кроз раст предузећа. Успјешно научно добијени и објашњени научни резултати истраживања ове докторске дисертације по мишљењу Комисије, допринеће упознавању доносиоца пословних одлука са сложеним методолошким поступцима пословног реструктурирања предузећа током његовог животног циклуса, посебно кроз фазе увођења иновација и интерног предузетништва. Кандидат указује на практични допринос економској науци који ће се манифестовати ефектима пословног реструктурирања предузећа, кроз сам раст предузећа. По мишљењу Комисије, рад ће пружити допринос академској заједници у објашњењу значаја примјене концепта пословних предвиђања у функцији пословног реструктурирања предузећа и користи (ефекате кроз раст предузећа), те ствара полазну основу за даља истраживања у овој и сродним научним областима. Интерпретација добијених резултата истраживања послужити ће као основа за стручну и научну дискусију о пословним предвиђањима у функцији пословног реструктурирања предузећа за раст и повећање успјешности пословања предузећа.

На основу цјелокупног истраживања и укупних резултата и закључака очекујемо да ће кандидат креирати модел пословних предвиђања у функцији пословног реструктурирања предузећа у нашим условима. Такође кандидат ће креирати приједлог научно фондиране политике и ставове о примјенљивости модела. Кандидат ће емпиријским истраживањем потврдити постављене хипотезе и дати смјернице за ефикасно пословно реструктурирање предузећа у циљу раста предузећа. Очекује се да ће овим истраживањем, коришћењем научних метода, теоријских и емпиријских достигнућа, кандидат системски истражити, проширити и повезати сазнања о елементима и улози пословних предвиђања у пословном реструктурирању предузећа. Добијени резултати се могу користити као квалитетна основа за даљи развој ове тематике, као и за евентуално унапређење постојећег аналитичког оквира.

По мишљењу Комисије научни допринос односи се и на ново подручје интегралне примјене парцијалних теоријских модела кроз постизање синергетског ефекта њихове примјене на поједине сегменте пословног процеса, усклађене са условима одлучивања, подизањем пословне ефикасности те повратка нарушене или очувања успостављене виталности пословања. Кандидат је веома јасно дефинисао основни проблем истраживања, те је, прије самог одабира предмета истраживања, консултовао одговарајућу литературу и утврдио да слична истраживања у Републици Српској нису спроведена. Такође, код избора предмета истраживања кандидат је водио рачуна о важности и примјенљивости резултата истраживања у пракси. Кандидат је истраживање правилно усмјерио ка одређеном циљу. Дефинисани су научни (спознајни) циљеви и друштвени (прагматични) циљеви. Добро и прецизно формулисање предмета и циљева истраживања усмјерило је кандидата према хипотезама. Хипотезе које су ваљане и појмовно јасне, довешће се у везу са расположивим техникама и методама истраживања.

И на крају, по мишљењу Комисије кроз овај рад промовисаће се методолошки приступ пословних предвиђања у функцији пословног реструктурирања предузећа који је у свијету веома присутан, а код нас мало познат и недовољно заступљен.

- а) Значај истраживања;
- б) Преглед истраживања;
- в) Радна хипотеза са циљем истраживања;
- г) Материјал и метод рада;
- д) Научни допринос истраживања.

3. ОЦЈЕНА И ПРИЈЕДЛОГ

Комисија је, на основу прегледане документације и расположиве грађе, јединствена у оцјени да кандидат испуњава потребне услове за израду докторске дисертације и да је предложена тема погодна и пожељна да се истражује као докторска

дисертација.

Позитивну оцјену о подобности кандидата Комисија доноси имајући у виду:

- Да је кандидат Драган Миловановић стекао звање магистра економских наука.
- Да је магистарским радом и другим објављеним радовима, који су добили позитивне оцјене од стране квалификованих рецензента, показао своје способности за бављење научно – истраживачким радом.
- Да је радом као виши асистент на Економском факултету стекао педагошко и истраживачко искуство.
- Да је праксом у привреди, радом на пројектима, научним конференцијама и едукативним активностима повезаним са обрађиваном темом стекао значајно искуство које ће му користити приликом израде предложене теме докторске дисертације.
- Да располаже личним и професионалним квалитетима за даље усавршавање у научном раду.

Позитивну оцјену о погодности предложене теме докторске дисертације "Пословна предвиђања у функцији пословног реструктурирања предузећа". Комисија заснива, између осталог, и на овим чињеницама:

- Предложена тема докторске дисертације је изузетно актуелна, имајући у виду проблеме повезане са посљедицама актуелне финансијско-економске кризе који се одражавају на пословање предузећа како развијених земаља тако и земаља у развоју.
- Узимајући у обзир чињеницу доступности, могућности прикупљања и цијену финансијских средстава за финансирање раста предузећа у условима глобалне финансијске-економске кризе, докторско истраживање обухваћене проблематике пословног реструктурирања предузећа још више се намеће као потреба.
- Предложена тема до сада није била предлагана нити обрађивана као докторска дисертација на Економском, а колико је Комисији познато, ни на другим факултетима Бањалучког и других универзитета у БиХ.
- Тема је недовољно истражена и то како са теоријског, тако и са практичног аспекта.
- Приједлог теме по свом укупном концепту – од дефинисања проблема, предмета и циља, метода научно-истраживачког рада, структуре дисертације, хипотеза и библиографије, па до очекиваних резултата истраживања и закључака – наговјештава да ће кандидат дати свој оригинални научни допринос побољшању ефеката пословног реструктурирања предузећа на бази пословних предвиђања.

Имајући у виду наведено, и оцјене о подобности кандидата и теме докторске дисертације мр Драгана Миловановића, **Комисија предлаже Научно – наставном вијећу Економског факултета Универзитета у Бањој Луци: да прихвати овај**

извјештај и одобри мр Драгану Миловановићу израду докторске дисертације под насловом "Пословна предвиђања у функцији пословног реструктурирања предузећа".

- а) Кратка оцјена о научним и стручним квалификацијама кандидата тј. о његовим способностима да приступи изради дисертације;
- б) Научна или практична оправданост предложених истраживања и резултати који се могу очекивати;
- в) Мишљење о предложеној методи истраживања;
- г) Уколико комисија сматра да кандидат не посједује одговарајуће научне и стручне квалификације, да неке претпоставке кандидата у вези пријављене дисертације нису тачне или је предложен метод рада неадекватан, исти треба детаљно образложити.
- д) Приједлог са образложеном оцјеном о подобности теме и кандидата (Обавезно написати оцјену да ли су тема и кандидат подобни или не)

У Бањој Луци, 01.09.2013. године

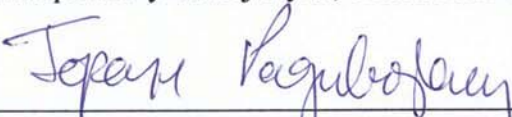
ПОТПИС ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

1. Др Никола Вукмировић, редовни професор, ужа научна област: *Предузетничка економија, Рачуноводство и ревизија*, Универзитет у Бањој Луци, Економски факултет Бања Лука, предсједник;

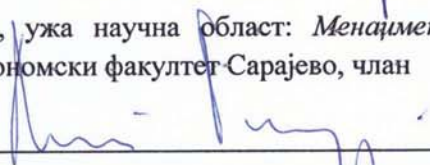
---

2. Др Горан Радивојац, доцент, ужа научна област: *Пословне финансије, Рачуноводство и ревизија*, Универзитет у Бањој Луци, Економски факултет Бања Лука, члан;

---

3. Др Азиз Шуње, редовни професор, ужа научна област: *Менаџмент и организација*, Универзитет у Сарајеву, Економски факултет Сарајево, члан

ИЗДВОЈЕНО МИШЉЕЊЕ: Члан комисије који не жели да потпише извјештај јер се не слаже са мишљењем већине чланова комисије, дужан је да унесе у извјештај образложење, односно разлоге због којих не жели да потпише извјештај.